

JOSEP BENET, *L'INTENT FRANQUISTA DE GENOCIDI CULTURAL CONTRA CATALUNYA*. BARCELONA, PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT, 1995, 536 PP. (BIBLIOTECA ABAT OLIBA, 150)

JORDI FIGUEROLA

L'obra de Josep Benet *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya* és un llibre d'història, però, alhora, és un llibre històric. De fet, és, amb modificacions importants i noves aportacions, el fill d'aquell famós llibre *Catalunya sota el règim franquista. Informe sobre la persecució de la llengua i la cultura de Catalunya pel règim del general Franco*, publicat a París el 1973 per Edicions Catalanes de París, l'autor del qual era un inexistent Institut Català d'Estudis Polítics i Socials, nom que amagava, per raons òbvies de clandestinitat, el seu veritable autor.

Advocat, promotor de moviments antifranquistes i polític, la relació de Benet amb la història és de sempre. Va veure molt clar, des de molt aviat, que la reflexió sobre Catalunya i la política que calia fer durant el franquisme i posteriorment exigien un compromís cultural ferm amb el país i el coneixement de la seva història. Benet representaria la síntesi de l'home que reflexiona sobre el present i, amb profundes conviccions democràtiques, veu la necessitat d'actuar sobre aquest present amb l'acció cívica, tot plegat amb el suport de la investigació històrica. Benet és l'exemple del ciutadà compromès i del polític que no ha menystingut la preparació intel·lectual i la investigació seriosa. Els llibres *Maragall i la Setmana Tràgica* i, fet conjuntament amb Casimir Martí, *Barcelona a mitjans del segle xx. El moviment obrer durant el Bienni Progressista (1854-1856)* ens revelen la preocupació d'entendre les contradiccions de la societat catalana de mitjan xix i principi del xx i com no podia ser entesa pels governs de Madrid. Josep Benet ha centrat també els seus estudis sobre personatges clau de la història de Catalunya, com és el cas de Torras i Bages i el president Companys, entre altres. Tampoc no ha defugit endinsar-se en temes polèmics i difícils com és la relació entre el marxisme i la qüestió nacional o la figura del president Tarradellas.

El llibre *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya* explica com hom ha volgut esborrar del mapa la llengua i la cultura catalanes. És el producte d'un home que estima el seu país i la seva cultura i que ha lluitat per ella, que fa l'esforç intel·lectual de recollir els atacs que se li han fet perquè quedi demostrat que no som uns exagerats quan constatem de quina manera el franquisme va voler anihilar-nos culturalment.

Josep Benet enllaça una quantitat impressionant de documents perquè el lector s'adoni de per on anaven les coses. La profusió documental, en aquest cas, és del tot imprescindible perquè els originals són més eloqüents que la possible interpretació que se'n pugui fer. És un llibre fet per Benet però que s'acaba d'arrodonir quan és llegit; el lector és qui acaba el llibre.

L'obra comença amb una introducció històrica a partir del que significà la derrota de 1714 per a la llengua catalana i com es construeix l'entramat jurídic que tendia a marginar-la, amb unes clares intencions d'eliminar els vestigis d'una cultura pròpia dels ciutadans de Catalunya.

Després ve el gruix del llibre, quan s'endinsa en la problemàtica del català durant la República, la Guerra Civil i la postguerra, una vegada que el règim de Franco s'ha ben instal·lat.

Durant la República ja hi podem observar perfectament, per una banda, la voluntat de recuperar la plena normalització cultural i política del país i, per l'altra, la ferotge campanya que contra el catalanisme i l'autonomia de Catalunya es fa fora del Principat. I hi queda clar un fenomen que fa reflexionar molt i que pot ser útil avui: es tracta de com el sentiment anticatalà esdevé un recurs de mobilització política a la resta d'Espanya. Al llibre es veu perfectament com els atacs contra l'Estatut d'Autonomia republicà i la política lingüística servien per aglutinar sectors i mobilitzar-los políticament arreu d'Espanya. Un d'ells, el mateix feixisme espanyol. El fet que el moviment autonomista català constituïa un fre al moviment d'unitat nacional espanyola que propugnaven els feixistes, unitat del tot necessària per llançar-se cap a una aventura imperial, va afavorir que el problema català fos una preocupació constant per a aquests grups. Però és que les apreciacions feixistes eren compartides per molts més sectors. La dreta espanyola i un dels seus líders més representatius, Calvo Sotelo, van crear aquella famosa frase que tant d'èxit havia de tenir: «Antes una España roja, que rota». Era una mobilització anticatalana que s'anava vestint de tots els arguments que formaren part del concepte d'Espanya i de Catalunya durant el franquisme. Una Catalunya que havia de ser espanyola, d'una Espanya que s'identificava amb Castella i que tenia una voluntat imperial.

Durant la Guerra Civil, els revoltats tingueren molt presents, com és demostrat als documents que aporta Benet, els eixos bàsics següents: primer, la guerra contra Catalunya i Euskadi era una guerra de conquesta; segon, Catalunya seria espanyola, si no per amor, per la força; tercer, la identificació del concepte d'Espanya amb el de Castella; i quart, la identificació de l'ús de la llengua catalana en públic amb el separatisme. La guerra anà covant el sentiment i la convicció que es podria fer amb Catalunya el que es volgués pel simple dret de conquesta.

Un cop acabada la guerra i instal·lada la dictadura feixista de Franco, es va seguir fil per randa tot el programa d'anihilament de la llengua i la cultura catalanes. De fet, es tractava de portar a terme un veritable genocidi cultural contra el poble de Catalunya. La repressió fou el *leitmotiv* de les primeres actuacions del Servicio de Ocupación. Les persones, la llengua pròpia i els símbols de Catalunya van ésser en el punt de mira dels decrets i de la violència franquistes. «Si eres español, habla español» fou una de les frases més utilitzades per la propaganda del règim. i hagué prohibició de parlar en català en públic, a les institucions i a la ràdio i d'escriure-hi a la premsa; depuració de biblioteques, supressió de monuments, reconversió del Palau de la Música Catalana en *Palacio de la Música*; obligació de treure el nom de Catalunya de la denominació de les empreses; prohibició de rètols i d'anuncis en català; prohibició de l'ús del català en conferències; de donar noms catalans als vaixells; d'inscriure noms catalans al registre civil; de representar obres de teatre en català, fins i tot *Els pastorets*; de fer cinema en català, etc.

L'escola fou un dels objectius principals del franquisme per acomplir l'intent de genocidi cultural i nacional. Hi trobem depuració de mestres, prohibició de tot rastre de catalanitat i

obligació de portar a terme un ensenyament unificador en què una cultura espanyola rànica i imperial havia de prevaler.

La desaparició del rastres d'identitat catalana havien d'arribar fins a la quotidianitat. Els canvis de noms de carrers o la castellanització dels noms de pobles, a més de comportar veritables ridiculeses, volien amagar per sempre la tradició pròpia de casa nostra.

I l'Església no es va escapar de tot plegat. Josep Benet dedica tot un capítol a fer veure com, amb excepcions, la jerarquia eclesiàstica que comandava les diòcesis catalanes es posava al costat dels intents franquistes d'esborrar tots els rastres de la nostra personalitat cultural.

En resum, un llibre útil que per desgràcia, i això no és culpa de l'autor, potser llegirà la gent que ja ho sap, i no pas qui ho desconeix i hauria de saber-ho.